

ANALÝZA ZÁKLADNÝCH INDIKÁTOROV KVALITY ŽIVOTA ĽUDÍ SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM OVPLYVNENÝCH PROSTRIEDKAMI UCELENEJ REHABILITÁCIE

Petra HOMZOVÁ, Gabriela DUDOVÁ, Eva LABUNOVÁ

Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove, Prešov,
Slovenská republika

ÚVOD

Kvalita života je prednostne subjektívneho charakteru hodnotenia vlastného života, ale je možné ju objektivizovať špeciálnymi dotazníkmi a škálami, ktoré sa zameriavajú na rôzne dimenzie života.

Mohli by sme povedať, že pri hodnotení kvality života ľudí so zdravotným postihnutím sa premieta výrazne úroveň osobnej pohody (well-being), úroveň schopnosti postarať sa o fyzické potreby (sebaobsluha), úroveň mobility a schopnosti ovplyvňovať vývoj vlastného života, či využívanie a dosiahnutie príležitostí, výhod a práv, ktoré sú bežne dostupné v súčasnej spoločnosti (inklúzia), čo by sme mohli súhrnne nazvať aj sebestačnosťou, nezávislosťou.

V rámci interview zameraného na zisťovanie kvality života ľudí so zdravotným postihnutím ovplyvnenej prostriedkami rehabilitácie, sme sa stretli s nádherným príbehom mladého človeka so zrakovým postihnutím.

INTERVIEW – ANALÝZA

Muž, 28, zrakové postihnutie.

Respondent od šiesteho roku života postupne strácal zrak pre zápal očného nervu. Od roku 2006 ostal len svetlocit. Podľa Barthelovej ADL indexu³⁰⁸ dosiahol respondent 100 bodov, čo poukazuje na fakt, že je plne sebestačný vo všetkých životných oblastiach. Používa slepeckú paličku a v posledných dvoch rokoch aj vodiaceho psa, čo hodnotí ako veľmi dôležitý aspekt vo zvýšení jeho nezávislosti.

³⁰⁸ Barthelovej ADL index – vznikol roku 1955, a bol použitý pre pacientov s neuromuskulárnym a muskuloskeletárnym postihnutím. Vyjadruje funkčný stav človeka pri vykonávaní aktivít denného života, pričom samostatne hodnotí príjem potravy, osobnú hygienu, obliekanie, mobilitu, presuny, chôdzu po schodoch

Školskú dochádzku absolvoval v špeciálnych školách. Základnú školu pre nevidiacich a strednú školu pre telesne postihnutých. Vysokú školu absolvoval za pomoci osobného asistenta.

Na čiastočný úväzok pracuje ako učiteľ na gymnáziu. Tento pracovný pomer mu vyhovuje, lebo okrem toho sa profesionálne venuje aj cyklistike na tandeme. V súčasnosti je v príprave na paraolympiádu. Žije s rodičmi a jednou sestrou. Rodina ho naplno podporuje vo všetkých jeho aktivitách. Jednou z najdôležitejších vecí, ktoré mu rodičia odovzdali je viera. Sprevádza ho životom a *„je zdrojom optimizmu, bez ktorého by som nebol tam, kde som“*. Angažuje sa v aktivitách svojej farnosti, najmä v práci s mladými. Tam získal veľa pevných priateľstiev, ktoré sú pre neho dôležitou oporou.

Okrem spomenutej cyklistiky sa rekreačne venuje aj ďalším športom ako je turistika, lyžovanie, florball, volejbal, dokonca horolezectvo. Tieto možnosti využíva vďaka pomoci svojich priateľov a známych.

Pre svoje okolie je zdrojom inšpirácie.

SKÚSENOSTI S PROSTRIEDKAMI UCELENEJ REHABILITÁCIE

Respondent využíva služby ucelenej rehabilitácie od detstva. V treťom ročníku základnej školy prestúpil na špeciálnu školu pre nevidiacich a slabozrakých. S liečebnou rehabilitáciou sa v detstve stretol počas niekoľkých liečebných pobytov zameraných na korekciu skoliózy.

Od začiatku ochorenia využíva sociálne služby. Je poberateľom invalidného dôchodku. V súčasnosti používa viaceré kompenzačné pomôcky, ako sú slepecká palička, počítač, mobil, hodinky, váha, teplomer pre nevidiacich, a iné. *„Tieto kompenzácie mi vlastne uľahčujú život“, „pomáhajú mi k samostatnosti“*. Najviac mu život zmenila kompenzačná pomôcka vo forme vodiaceho psa *„pes mi vlastne urýchlí premiestňovanie sa“*, premiestňovanie sa len s palicou mu zaberie asi dvakrát toľko času, ako keď sa pohybuje s vodiacim psom.

V rámci propagačnej prednášky sa už na strednej škole stretol s agentúrou podporovaného zamestnávania. Jej služby využil hneď po maturite, kedy sa na rok zamestnal. Potom pokračoval v štúdiu na vysokej škole za pomoci osobného asistenta, ktorý mu predčítaval materiály. Dnes osobného asistenta využíva najmä na športové aktivity, keďže sa súťažne venuje cyklistike na tandeme.

Rezervy, ktoré vidí v poskytovaní služieb sa týkajú časovej zdĺhavosti pri vybavovaní kompenzačných pomôcok *„je to naťahovanie sa so štátom“*, *„pritom*

normálna pomôcka klasická, na ktorú mám nárok, ak mi ju hneď schvália, tak to prebehne relatívne rýchlo... dá sa povedať aj za nejaké 3-4 mesiace“. Druhým problémom je prístupnosť k informáciám zverejnených na internete „u nás je to špeciálny prípad; pre nevidiacich“, „ku všetkým informáciám sa úplne zasa nedá dostať, najmä keď nie je stránka dobre spravená, naprogramovaná“.

OBJEKTIVIZÁCIA KVALITY ŽIVOTA FORMOU DOTAZNÍKA SEIQOL

Pri objektivizácii kvality života jednotlivca bola podľa pravidiel spracovania dotazníka SEIQoL³⁰⁹ u daného respondenta výsledná hodnota 100%. Na „teplomery životnej spokojnosti“ respondent zaznačil hodnotu 100%. Táto hodnota poukazuje na maximálnu spokojnosť so svojím životom daného respondenta ako aj o hodnotení vlastnej kvality života, ktorú tiež hodnotil najvyššou možnou hodnotou.

Následne pri analýze miery spokojnosti respondent ohodnotil päť životných cieľov, čo je pre neho rodina, sociálne vzťahy, voľný čas, viera a práca najvyššími hodnotami, čiže 100%. Pri stanovení dôležitosti jednotlivých životných cieľov, ako 3 najdôležitejšie (hodnotené 25%) boli rodina, sociálne vzťahy a viera. Nižšou hodnotou označil voľný čas a prácu.

ZÁVER

Záverom môžeme konštatovať, že daný respondent prežíva svoj život podľa možností zmysluplne a naplno. Je zrejmé, že najväčšiu podporu v živote má od rodiny, svojich blízkych (priateľstvo), no veľký dôraz kladie tento muž aj na vieru. Keďže aj pri hodnotení aktivít denného života podľa Barthelovej bol výsledok vysoko pozitívny, teda respondent je plne sebestačný, v značnej miere tento fakt ovplyvňuje jeho vnímanie vlastnej kvality života. Samozrejme k plnej sebestačnosti mu dopomáhajú aj kompenzačné pomôcky, bez ktorých by jeho život nebol nezávislý. Tým, že u neho prebehol aj plnohodnotný vzdelávací proces, pracuje, aj keď len na čiastočný úväzok a venuje sa športu vrcholovo, dáva mu jeho život nie len pocit, ale aj možnosť byť užitočným.

Zastávame názor normalizačného prístupu, ktorý je vzorom a východiskom pedagogickej, sociálnej a psychologickéj rehabilitácie. Cieľom nie je normalizovať ľudí, ale normalizovať jeho životné podmienky. Normalizácia je

³⁰⁹ Dotazník SEIQoL z angl. Schedule for the Evaluation of Individual Quality of Life - Prehľad hodnotenia individuálnej kvality života, je jednou z metód zisťujúcich kvalitu života podľa WHO, pričom hodnotí individuálnu kvalitu života.

proces, ktorý ľuďom s postihnutím umožňuje normálny, t.j. bežný život tak, ako je len možné. Je výrazom rovnosti zákonných a ľudských práv. Spoločnosť by mala takému človeku pripraviť podobné príležitosti, aké sa poskytujú ostatným členom.

Postoj spoločnosti by mal byť pozitívne ovplyvnený tak, aby život ľudí so zdravotným postihnutím nebol negatívne poznamenaný izoláciou, či diskrimináciou. Normalizačný princíp platí pre všetkých.

ANALYSIS OF BASIC INDICATORS OF QUALITY OF LIFE OF PEOPLE WITH DISABILITIES FUNDS INFLUENCED COMPREHENSIVE REHABILITATION

Petra HOMZOVÁ, lecturer, Faculty of Health Care, University of Presov in Presov, Partizánska 1, 080 01 Presov, Slovakia, petra.homzova@unipo.sk, 00421517562466

Eva LABUNOVÁ, lecturer, Faculty of Health Care, University of Presov in Presov, Partizánska 1, 080 01 Presov, Slovakia, eva.labunova@unipo.sk, 00421517562466

Gabriela DUDOVÁ, student, Faculty of Health Care, University of Presov in Presov, Partizánska 1, 080 01 Presov, Slovakia, dudova.gabriela@gmail.com, 00421517562466

Abstract

The article deals with the analysis of basic indicators of quality of life for people with disabilities in an interview. Trying to analyze a short section of his life and also establish a comprehensive rehabilitation as influenced by their own means of life, the formation of life goals and the survival of his own life. Objectification of quality of his life was a standardized questionnaire SEIQoL, which showed that the respondent evaluates his life satisfaction in the highest level and the most important life goals identified the family, faith and social relations. The authors believe that the respondent is living his life fully as it is possible.

Key words

Quality of life, SEIQoL questionnaire, person with disabilities.